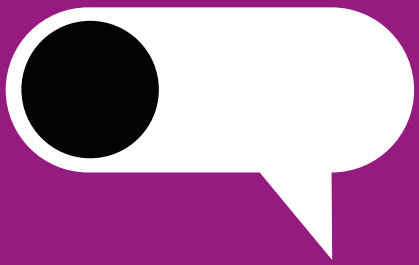

НАСИЛЬСТВО ХОВАЄТЬСЯ У ТИШІ

Львівська ОДА
№5/42-409/0/2-25/1-27.1.3 від 10.01.2025
КЕП: Бучко Ю. Б. 10.01.2025 20:09
3FAA9288358EC0030400000027262F00CCDFB800

НЕ МОВЧИ

У цій брошурі розміщена інформація про поняття “ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО”, його види, прояви та допомогу, яку може отримати постраждала особа.

Також запропоновані механізми захисту від такого насильства та притягнення кривдників до відповідальності.

Брошура розроблена **Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини** за підтримки **Міжнародної недержавної громадської організаці Corus International.**

Роздруковано в рамках реалізації проєкту “ЗАХИСТИТИ ЇЇ: Сприяння у створенні можливостей для життєстійкості та процвітання середовища — створення безпечних просторів у Харківській, Чернігівській та Сумській областях” у співпраці Міжнародної організації Corus International з МБФ “Українська фундація громадського здоров’я”, ГО “Ліга сучасних жінок” та завдяки фінансовій підтримці Гуманітарного фонду для України.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

CORUS
ГУМАНІТАРНА ОРГАНІЗАЦІЯ

PROTECT H R

УКРАЇНСЬКА ФУНДАЦІЯ громадського здоров’я

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІГА СУЧАСНИХ ЖІНОК

UHF Ukraine Humanitarian Fund

ЗМІСТ

Загальне окреслення проблеми вчинення домашнього насильства 4

Цикли домашнього насильства 4

Як розпізнати домашнє насильство 5

Що таке “домашнє насильство”? 6

Хто може постраждати від домашнього насильства? 7

Права осіб, які постраждали від домашнього насильства 8

Куди звернутися за допомогою? 9

Спеціалізовані служби підтримки 10

Поняття “кривдник” та його відповідальність 12

Терміновий заборонний припис 13

Обмежувальний припис 14

Оцінка ризиків у випадку домашнього насильства 15

Коли слід звернутися до Омбудсмана України? 17

Законодавство 18

ЗАГАЛЬНЕ ОКРЕСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Щороку фіксується більше **250 000** звернень до правоохоронних та державних органів **з питань вчинення домашнього насильства.**

Близько **200 000** таких звернень надходить **від жінок.**

ЦИКЛИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

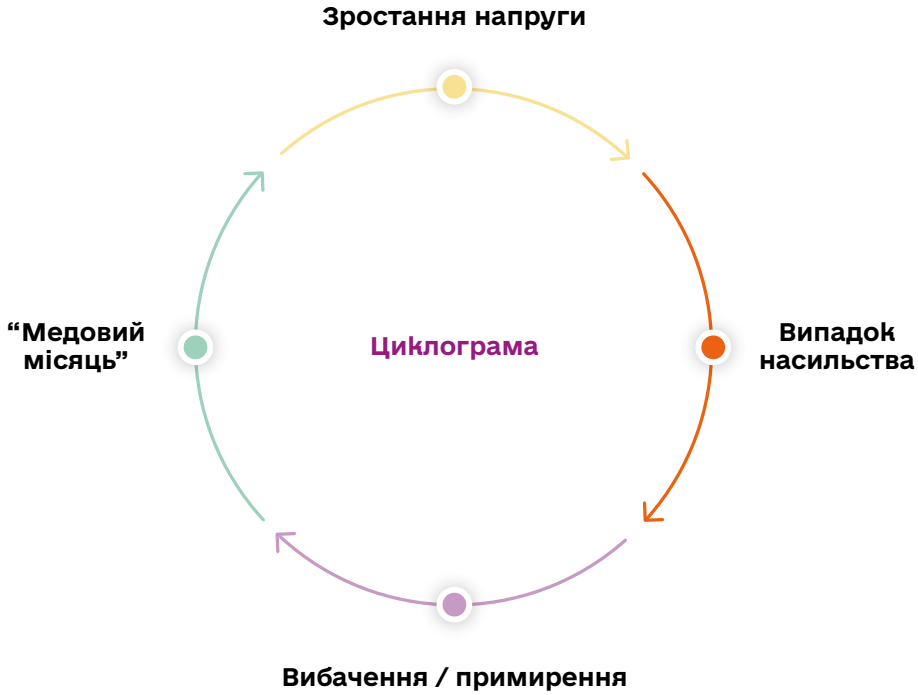

ЯК РОЗПІЗНАТИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Дізнайся, чи відбувалось/ється у твоєму житті насильство:

- [ ] Мені давали ляпаса
- [ ] Мене били
- [ ] Мене умисно штовхали, щипали, кусали
- [ ] Мене зв'язували
- [ ] Мене трясли за плечі
- [ ] На мене плювали
- [ ] Мене тягнули за волосся
- [ ] Мене душили
- [ ] На мене націлювали зброю
- [ ] Мене змушували вживати алкоголь / психотропні речовини

Навіть одне "ТАК" — це фізичне насильство.

- [ ] Мене змушують дивитися на сексуальні дії інших осіб
- [ ] Мене змушують дивитися порнографічні фото / відео
- [ ] Мене без моєї згоди знімали оголеним/ою
- [ ] Мене змушують до дій сексуального характеру
- [ ] Мене змушують знімати відео оголеним/ою
- [ ] Погрожують оприлюднити мої інтимні фото / відео

Навіть одне "ТАК" — це сексуальне насильство.

- [ ] Мене і мої потреби ігнорують
- [ ] Наді мною насміхаються
- [ ] Мені погрожують
- [ ] На мене кричать
- [ ] Мене залякують
- [ ] Мене переслідують
- [ ] Мене контролюють
- [ ] Мені забороняють спілкуватися з друзями / родичами

Навіть одне "ТАК" — це психологічне насильство.

- [ ] У мене відбирають гроші / банківську картку
- [ ] У мене забирають їжу
- [ ] У мене відібрали паспорт / інші документи
- [ ] У мене відібрали медикаменти
- [ ] Мені забороняють працювати
- [ ] Мені забороняють навчатися
- [ ] Мені не дозволяють звернутися до лікаря
- [ ] Мені забороняють проходити реабілітацію
- [ ] У мене відбирали телефон / автомобіль
- [ ] У мене відбирають одяг, взуття
- [ ] Контролюють мої витрати, вимагають чеки за покупки
- [ ] Мені забороняють перебувати у помешканні

Навіть одне "ТАК" — це економічне насильство.

ЩО ТАКЕ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО?

Домашнє насильство — це дії або бездіяльність фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства.

Де вчиняється:
- в сім'ї;
- у межах місця проживання;
- між родичами;
- між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі.

> **! Погрози вчинення таких діянь — теж домашнє насильство.**

Домашнє насильство включає:
- фізичне насильство;
- сексуальне насильство;
- психологічне насильство.
- економічне насильство.

Фізичне насильство — це ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень, залишення в небезпеці, ненадання допомоги, заподіяння смерті, інші дії насильницького характеру.

Сексуальне насильство — це діяння сексуального характеру, вчинені без згоди, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи.

Психологічне насильство — це словесні образи, погрози, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері.

Економічне насильство — це умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборона працювати, примушування до праці, заборона навчатися.

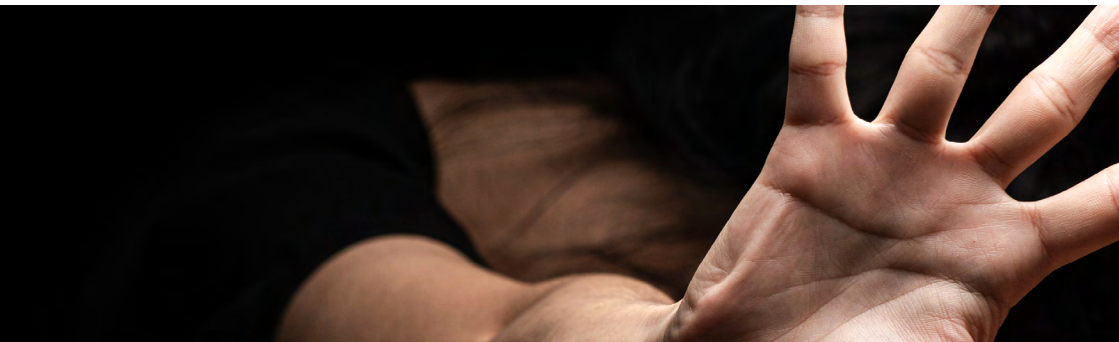

ХТО МОЖЕ ПОСТРАЖДАТИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА?

Незалежно від факту спільного проживання, постраждалими від домашнього насильства вважаються:

- подружжя;
- колишнє подружжя;
- наречені;
- мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- особи, які мають спільну дитину (дітей);
- батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- дід (баба) та онук (онука);
- прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- рідні брати і сестри;
- дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука);
- діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

Якщо Ви:

- боїтесь свого партнера (дитину, родичів);
- умисно уникаєте тем, які не до вподоби Вашим рідним;
- знаєте, що будь-які Ваші дії будуть критикувати;
- вірите, що заслуговуєте на принизливе / зневажливе ставлення;
- відчуваєте себе безпомічно;
- боїтесь розказати про те, що відбувається вдома друзям;
- відчуваєте сором за те, що з Вами відбувається

ЗВЕРНІТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ!

У ВЧИНЕННІ НАСИЛЬСТВА ВИНЕН ЛИШЕ ТОЙ, ХТО ВЧИНЯЄ НАСИЛЬСТВО!

НАСИЛЬСТВУ НЕМАЄ ВИПРАВДАНЬ!

ПРАВА ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Усі, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання **мають право на захист від домашнього насильства!**

Усі, хто зазнав домашнього насильства, мають право на захист, допомогу та недопущення повторних випадків насильства.

Гарантується *конфіденційність* інформації особистого характеру та захист персональних даних постраждалої особи.

Можна обрати стать спеціаліста, який надаватиме допомогу.

Яку допомогу можна отримати?
- Соціальну — безоплатне отримання соціальних послуг;
- Медичну;
- Психологічну;
- Безоплатну правничу допомогу;
- Розміщення до безпечного місця перебування.

КУДИ ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ?

Зателефонувати
до Національної поліції України
за номером **“102”**

Написати заяву
до місцевого відділу поліції

Звернутися:
- в лікарню;
- до центру з надання безоплатної правничої допомоги;
- прокуратури;
- суду.

Звернутися письмово або особисто до органів державної влади та місцевого самоврядування за місцем проживання/перебування:
- районної державної (військової) адміністрації;
- міської, селищної, сільської ради;
- служби у справах дітей;
- центру соціальних служб.

Зателефонувати на “гарячу лінію”
15-47
з питань протидії торгівлі людьми та домашньому насильству

СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СЛУЖБИ ПІДТРИМКИ

Притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства, — місце безпечного тимчасового цілодобового перебування постраждалих.

Влаштування у притулок відбувається за направленням:
- місцевої державної (військової) адміністрації;
- органу місцевого самоврядування;
- органу Національної поліції;
- центру соціальних служб;
- мобільної бригади соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства.

Перебування й отримання послуг у притулку — **БЕЗОПЛАТНО!**

Ви можете перебувати в притулку разом із дітьми (до 18 років)!

У притулку можливо отримати:
- психологічні, соціально-побутові, соціально-медичні, інформаційні, юридичні та інші послуги;
- сприяння у:
  - пошуку альтернативного придатного безпечного місця перебування, транспортуванні до місць отримання необхідних послуг;
  - госпіталізації;
  - працевлаштуванні.

! У притулках забезпечується організація **надання юридичних послуг.**

Максимальний термін перебування у притулку — 6 місяців.

Денний центр забезпечує надання:
- соціально-психологічної;
- первинної правової допомоги;
- соціальних послуг.

Денний центр, у разі потреби, **забезпечує короткострокове або цілодобове перебування** постраждалої особи у безпечному місці — **“кризовій кімнаті”.**

Влаштування до **“кризової кімнати”** можливе за заявою постраждалої особи або за направленням.

Строк цілодобового перебування у “кризовій кімнаті” — до 20 діб.

Мобільна бригада соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства

Мобільна бригада надає соціальні послуги:
- інформування про послуги, які може отримати постраждала особа;
- психологічну допомогу;
- кризове та екстрене втручання;
- перенаправлення до притулків, “кризових кімнат”, денних центрів;
- веде інформаційно-просвітницьку діяльність.

Послуги надаються відповідно до потреб постраждалої особи:
- за допомогою телефонного зв’язку;
- з виїздом до місця проживання (перебування) постраждалої особи (навіть у найбільш важкодоступну місцевість);
- у приміщенні служби підтримки постраждалих осіб або іншому приміщенні, визначеному місцевими органами виконавчої влади або органами місцевого самоврядування.

ПОНЯТТЯ “КРИВДНИК” ТА ЙОГО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі, — це КРИВДНИК!

Звичаї, релігійні переконання, віросповідання, традиції **не можуть розглядатися як виправдання будь-яких форм домашнього насильства** або бути підставою для звільнення кривдника від відповідальності.

Адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства:

Статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за вчинення домашнього насильства та накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до десяти діб.

При повторному вчиненні протягом року передбачено накладення штрафу від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або адміністративний арешт на строк до п’ятнадцяти діб.

Кримінальна відповідальність за вчинення домашнього насильства:

Статтею 126-1 Кримінального кодексу України передбачено відповідальність за систематичне вчинення домашнього насильства, яке карається громадськими роботами на строк від ста п’ятдесяти до двохсот сорока годин або пробаційним наглядом на строк до п’яти років, або обмеженням волі на той самий строк, або позбавленням волі на строк до двох років.

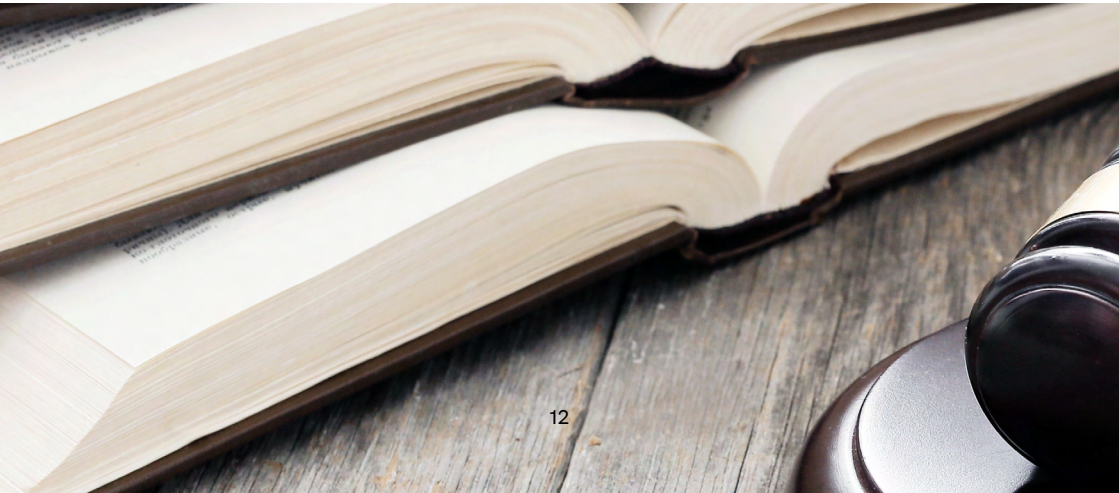

ТЕРМІНОВИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ?

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника — це спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України.

Головний пріоритет — безпека постраждалої особи!

Терміновий заборонний припис **виноситься кривднику** у разі існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи **з метою:**

- *негайного припинення домашнього насильства;*
- *недопущення продовження насильства чи повторного його вчинення.*

Терміновий заборонний припис може містити такі заходи:

- зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Терміновий заборонний припис виноситься незалежно від майнових прав на житлове приміщення, яке зобов'язаний покинути кривдник.

Терміновий заборонний припис виноситься:

- за заявою постраждалої особи;
- за ініціативою поліцейського.

Максимальний строк — 10 днів.

За невиконання термінового заборонного припису передбачено накладення штрафу, громадські роботи, адміністративний арешт.

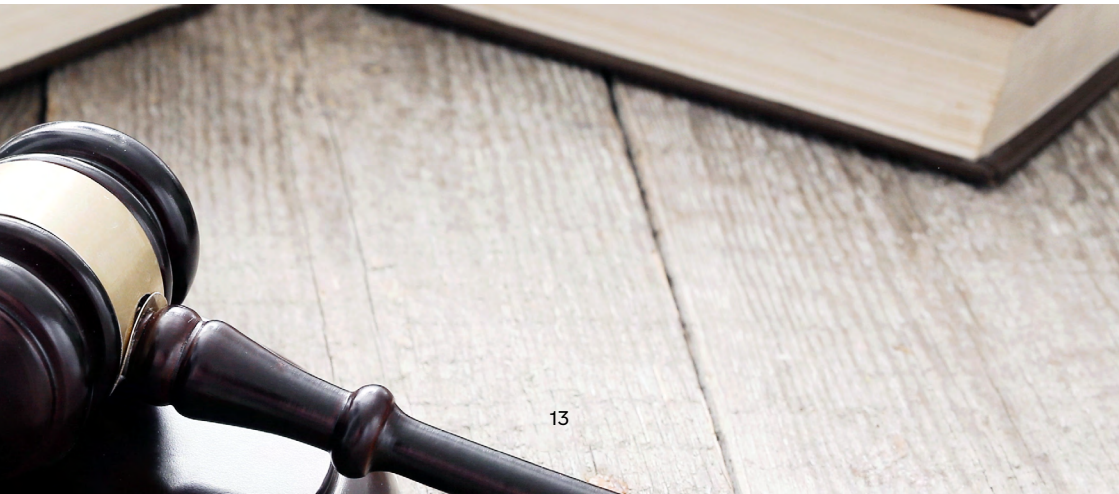

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС

ЯК ОТРИМАТИ?

Обмежувальний припис стосовно кривдника — це встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов'язків на особу, яка вчинила домашнє насильство.

Щоб **отримати обмежувальний припис** стосовно кривдника необхідно **звернутися із заявою до суду.**

Хто має право звернутися до суду? Постраждала особа або її представник.

Обмежувальний припис передбачає:
- заборону перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
- усунення перешкод у користуванні майном;
- обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
- заборону наближатися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;
- заборону особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
- заборону вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб.

Строк дії обмежувального припису — від 1 до 6 місяців. Може бути продовжений ще максимум на 6 місяців.

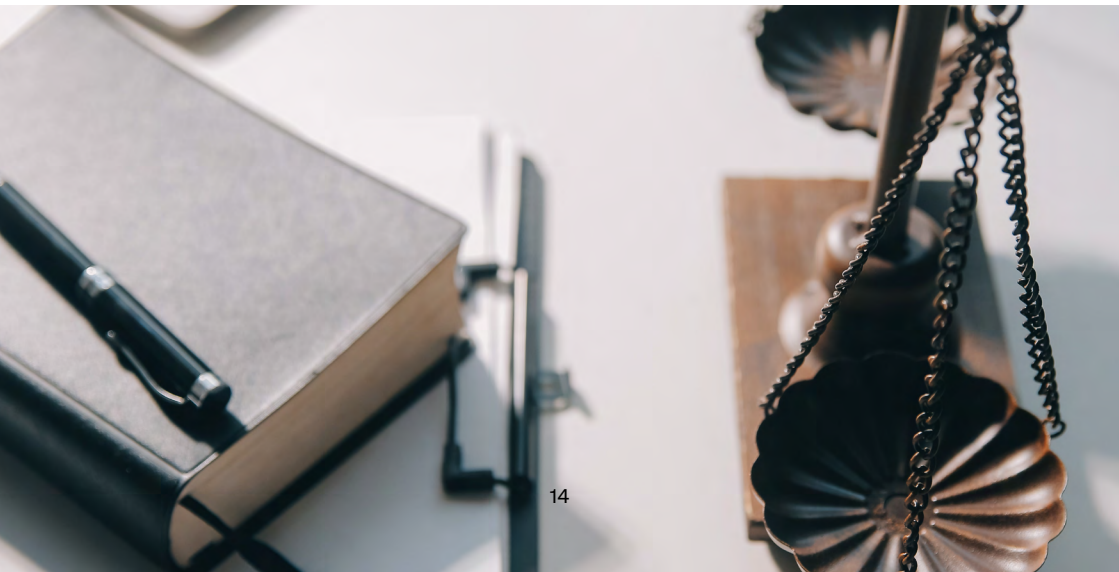

НАСКІЛЬКИ ВСЕ СЕРЙОЗНО?

Відповівши на запитання, які використовують працівники поліції, Ви з'ясуєте, наскільки ризикована саме Ваша ситуація.

Раніше кривдник погрожував застосувати або застосовував зброю або інші предмети, які можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю Вам або дітям?	☐	☐
Кривдник погрожував вбити Вас або дітей?	☐	☐
Ви допускаєте, що кривдник може спробувати вбити Вас або дітей?	☐	☐
Раніше кривдник Вас душив, передавлював горло або намагався це зробити?	☐	☐
Раніше кривдник застосовував фізичне насильство, яке спричинило тілесні ушкодження середнього або тяжкого ступеня?	☐	☐
Протягом останнього року застосовувався до кривдника терміновий заборонний припис?	☐	☐
Кривдник має зброю та / або може її легко дістати і застосувати?	☐	☐
Кривдник схильний до сильних або постійних ревнощів і контролює більшу частину повсякденного Вашого життя?	☐	☐
Кривдник висловлював намір або намагався вчинити самогубство?	☐	☐
Кривдник залякував, переслідував Вас або дітей чи погрожував Вам / їм?	☐	☐
Кривдник нападав на Вас або дітей за межами домашнього середовища?	☐	☐
Кривдник утримував Вас або дітей проти Вашої / їх волі в певному місці або будь-яким іншим чином обмежував свободу, у тому числі свободу в спілкуванні?	☐	☐
Поведінка кривдника вплинула на Вашу безпеку та безпеку дітей?	☐	☐
Кривдник має алкогольну залежність або зловживає алкогольними напоями?	☐	☐
Кривдник має наркотичну залежність або зловживає наркотичними речовинами?	☐	☐
Раніше кривдник погрожував вбити, вбив домашню або іншу тварину або завдавав їй навмисної шкоди?	☐	☐
Кривдник раніше вчиняв відносно Вас насильство?	☐	☐

Кривдник має фінансові проблеми?

Ви та діти є економічно залежною(ими) від кривдника?

Під час спільного проживання були випадки, коли кривдник покидав на тривалий час (не менше ніж на 10 діб) сім'ю без причини та без пояснень?

У Вас є дитина / діти від іншого шлюбу, про яких кривдник знає або нещодавно дізнався?

Ваша сім'я перебуває під соціальним супроводом?

Суд видавав кривднику обмежувальний припис?

Кривдник порушував заходи тимчасового обмеження своїх прав або вимоги, передбачені обмежувальним приписом, у разі його отримання?

Кривдник притягався до кримінальної відповідальності за:
1. вбивство;
2. спричинення тілесних ушкоджень;
3. зґвалтування;
4. сексуальне насильство;
5. інші злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, злочини проти життя та здоров'я особи?

Кривдник виганяв Вас або дітей з місця проживання, погрожував такими діями?

Щось ще змушує Вас турбуватися про безпеку?

КОЛИ ЗВЕРНУТИСЯ ДО ОМБУДСМАНА УКРАЇНИ?

У разі, якщо:
- Ви звернулися за допомогою і Вам відмовлено;
- допомога була частковою і не задовольнила Ваших потреб;
- кривдника не притягнуто до відповідальності;
- домашнє насильство не зупинено;
- органи та служби, до яких Ви звертались ігнорують Ваші звернення;
- Вам відмовлено у розміщенні до безпечного місця (притулку, кризової кімнати тощо).

ПОВІДОМЛЯЙТЕ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ!

Звертайтеся:

За номерами телефонів:
0 800 50 17 20, 044 299 74 08

Електронною поштою:
hotline@ombudsman.gov.ua

Через громадську приймальню:
м. Київ, вул. Інститутська, 21/8
(понеділок — п'ятниця
з 9:00-13:00; 13:45-17:00)

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

Офіс Омбудсмана працює для захисту прав кожної і кожного, хто зазнав домашнього насильства!

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Міжнародне законодавство:

Загальна декларація прав людини
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text

Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Національне законодавство:

Конституція України
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text

Кримінальний кодекс України
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text

Кодекс України про адміністративні правопорушення
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text

Закон України "Про запобігання та протидію домашньому насильству"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text

Закон України "Про соціальні послуги"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text

Закон України "Про безоплатну правничу допомогу"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text

Закон України "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19#Text

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №658 "Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №655 "Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF#Text

Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №654 "Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF#Text

Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2019 №234 "Про затвердження Порядку формування, ведення та доступу до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/234-2019-%D0%BF#Text

Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 №145 "Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text

Наказ МВС України від 01.08.2018 №654 "Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18#Text

Наказ МОН України від 22.05.2018 №509 "Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text

Наказ Мінсоцполітики від 01.10.2018 №1434 "Про затвердження Типової програми для кривдників"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-18#Text

Наказ Мінсоцполітики від 11.12.2018 №1852 "Про утворення Державної установи "Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1458-18#Text

Наказ Мінсоцполітики та МВС від 13.03.2019 №369/180 "Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19#Text

Наказ МОЗ України від 01.02.2019 №278 "Про затвердження Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства, або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їх медичної допомоги"
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0262-19#Text

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

НАСИЛЬСТВО – ЦЕ НЕ ПРИВАТНА СПРАВА, А ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

#16_днів_проти_насильства